

ČÍSLO 2 / ROČNÍK 2019

OBČASNÍK O DĚNÍ V PANSTVÍ VLÁDCE KRKONOŠ

Nevíme, zda se stalo
vše přesně takto.
Ale stát se to mohlo!

Cesta k mlynářskému řemeslu

Tajemné lesy vábí a volají

Netušila, co jí tolik vábí do divoké přírody. Jak mohla, jak si našla volnou chvíli, hned se vymyslila, že musí pro klesti, sbírat lesní plody, donést ošátku šíšek na zátop. A utíkala vysoko do lešů, až tam, kam se místní chalupníci nikdy nepouštěli. V osamění, v tichu, které přerušovala jen praskání starých větví, poplašený výkřik ptáka a šumení korun stromů ve větru, tam jí teprve bylo dobře. Jak byla starší, v lese i přespávala. Po setmění se potichu vykradla ze stavení a utíkala na místa, která jí byla blízká. Rozhodila houni pod vzrostlý buk, položila se do měkké a voňavé trávy a ještě, než jí les ukonejšil ke spánku, pozorovala hvězdy, hru stínů v koruně, ozařované měsícem, poslouchala bublání potoka. Tatinke o jejím toulení věděl a nevěděl to rád. Ale přičilo se mu johaně výpravy zaka-

Radost ze zrození a umírání

Jak přibývaly roky, Johanka se pouštěla stále výš do kopců. Oběšla ves Janské Lázně, kde se v léčivých pramenech před stoletím koupala. I sám papež Pius II., vystoupala na horu, řečnou Černá a putovala lesy dál na sever. A nejen v teplém létě. Vnímala krásu všech ročních období a nepohoda a chlad jí na radosti neubíral. I když v zimě, kdo nemusel, nevystřelil nos z chalupy, Johana se brodila po pás závějemí sněhu, vnímala ticho a spící přírodu. Vracela se za tmy, kdy se měsíční světlo jiskřivě odráželo od mrazivých krystalů sněhu. Na jaře sedávala na kameni u potoka, ledový proud se jí jako tisíce ostrých jehliček zapichoval do chodidel. A ona přes tu bolest cítila sílu a život nového zrození. V horkém létě se položila do vyhrátého mechu a paprsky, které se prodraly přes záclonu větví, jí šimraly na jejím pihovatém nosiku. Nejraději měla ale podzim. Zarávala prsty do tlejícího a tak omamné vonícího listí. Předstávala si, jak se už mrtvé proměňují v úrodnou hlínu a jak z té síly příštího jara prude vypučí nová generace jasně zelených lístečků. Nebyla to bolest z umírání, ale naděje, že každý padlý kmen stromu je počátek něčeho nového.

Les poprvé promluvil

Dovršila dvanáctý rok a cosi se změnilo. Ne najednou, ale postupně. Začínala mít pocit, že k ní nes mluvív. Ne lidskou řeč, ale přesto mu ro- zeměla. Už to nebyly jen vůně, zvuky, barvy, co v divočině pozorovala. Položila ruku na kmen, roztráť je dví beskmen, a myslí ji proběhla ta- strašlivá rána a bolest, která projela všemi ko- řínky hluboko pod zemí. Ruce ji hořely od vaří- cí mizy, do nosu pronikl ostrý pach spáleného dřeva. Slyšela volání o pomoc, cítila urputnou snahu každé větvičky, každého lístečku, nahnat co nejvíce chladivé smůly na poraněné místo. A také zoufalství a potom i odevzdání, když polovina stromu umírala. Divoká zvíř, kterou ještě nedávno z ukrytu houští tiše pozorovala, už nebyla tak plachá. Ptáci, kteří se dřív po za- praskání suché větve pod její nohu rozletěli do všech stran, nyní jen na chvíli zmklí a hned se znovu dali do veseleho švitření.

Liška, kterou potkala na kraji mýtiny, neutekla. Zvěděla si Johanu prohlížela. „Kdo je ta zvláštní bytost, co tak pronikavě voní po zralém obilí?“ znělo dívce kdesi v nitru. Záhlna chutně vykřiknout: „Ty mluvíš?“ Místo toho si sedla do trávy a jindy plaché zvíře se beze strachu došouralo až k jejím nohám. Liška si lehla na břicho, na natažené přední packy položila hlavu, mírně ji naklonila ke straně a upřeně sledovala její tvář. „Snad čeká odpověď“, blesko Johance hlavou a chtělo se jí smát nad podivným chováním zrzavé šelmy. „Jsi stejná, jako ti nebezpeční tvorové, co v lese hloubí jámy, převrací země vzhůru nohama a kácí stromy. Jsi stejná a přesto jiná. Kdo jsi?“ První úlek Johana rychle překonal a časem si zvykla, že v lese už není sama. Že dokáže tvůrům rozumět.

Z mlynářovy dcery kořenářka

I květiny a tráva k ní hovořily. Vyprávěly nejen příběh svého zrodu, také poodkrývaly tajemství své síly. Johanka se už nevracela ze svých toulek s prázdnou. Přinášela si domů byliny, kůru stromů, listy keřů a nejružnější lesní bobule. Rostliny jí prozradily, jaké účinky na nemoci a bolest mají.

A photograph of two women in a forest. In the foreground, a woman with long blonde hair, wearing a white robe and a headband, is crouching and looking down at the ground. In the background, another woman with long pink hair, wearing a green dress and a floral headband, is standing and looking towards the camera. The forest is lush with green foliage and trees.

Zprvu se bála své nové schopnosti komunikovat. Prozradit. Zatím jen rostliny sušila, drtila, vařila a různě míchala. Na půdě mlynář přibývaly pylky s diviznou, dobromyslem, hlohem, heřmánkem. V kredenci ukryvala jalovec, kůru z dubu, šalvěj, řeřezalku, tužebník, zemežčok, zlatobýl a mnoho dalších rostlin. Nebyla si jistá, jestli opravdu všem rostlinám hovořit, jestli třeba není jenom pomatená. Už takhle si na ni ve vsi ukazovali prstem, že je divná. Její úteky a přespávání v horách nemohly uniknout pozornosti sousedů.

Neštěstí na šachtě Shnilá Voda

Stalo se to v zimě roku 1557. Bylo pozdě večer a čtrnáctiletá Johanka obstarávala kozy v chlívků, když se před stavením strhl povyk. „Chlapi, pomozte mi s ním! Otevři Jakobe! Jakobe Patzolt!“ Naléhavé bušení na dveře přerušil

rázný hlas jejího otce: „Co se děje sousedé! Co to... probůh co se stalo? To je náš Martin! Přeneste ho do světnice. Johano! Johanko...!“ Vyslala z chléva, venku už nikdo nebyl. Před chalupou stála kárka a mihotavé světlo z otevřených dveří ozařovalo ve sněhu množství mužských šlapot, uprostřed kterých se táhla do stavení přerušovaná krvavá stopa. Na chvilku ji ochromila hrůza, nemohla se ani pohnout. Ve dveřích se objevila tatova zarostlá tvář. Oči, jindy měkké a laskavé, nyní nesmlouvavě probledly a důrazný pohyb přiměl k činu: „Co tam stojíš! Dones vodu a nějaké plátno! Přivezli Martina, je zle dolámaný.“

Havíř Martin rána nedožije

Martin Ulrich byl sotva dvacetiletý mláde-
nec. Rodiče mu zemřeli a on od svých třinácti
let žil u nich ve mlýně. Otec mu vyhradil malou

světníčku a za to Martin pomáhal po žních, kdy bylo potřeba více rukou, s mletím obilí. Jeho živobytím byla práce v dole. Kutil železnou rudu ve Shnilé vodě, na jámě nad Novou Vsi u Stříbrného potoka. Mnoho rozumu nepobral, ale byl milý a pracovitý a s otcem i Johankou dobře vycházel. Nyní jeho tělo leželo bezvládně na Patzoltově posteli. Johanka se se džberem a rolíčkou lněného plátna prosmýkla mezi mužskými postavami v havířských kutnách a spatřila Martinovu zsinalou tvář. Oči měl zavřené, sotva dýchal. Z temene hlavy mu kapala tmavá krev a zavalil ho. Našli jsme ho na konci šichty, nikdo neví, jak dlouho tam ležel,“ hlesl jeden z chlapů a ponuře dodal, „do rána nedožije.“

Zázračné uzdravení

„To tak!“ v Johaně se cosi zlomilo. „Kdo tu nemá co dělat, běžte domů! Nikdo se nehybal. Otec, zprvu překvapený Johančinou rozhodností, však zavelel: „Neslyšeli jste? Běžte domů k ženám. Tady nejste nic platní, my se o Martinu postaráme.“ Havíři se trousili ven ze dveří. Poslední, štajgr, se na odchodu otočil a utrousil: „Raději pošlete pro kněze Patzolda. Povídám, rána nedožije. Už jsem to viděl tolikrát…“ Martin se rána dožil. A příštího také. Za měsíc už chodil o holi do vsi a za dva měsíce se vrátil na šachtu. Johana prvně využila daru, který získala v hlubokých lesích. Poprvé se řídila hlasem, který ji učil o zázračných vlastnostech rostlin. Každá kořenářka, každá babka ve vsi věděla, že jitrocel hojí a čistí rány, kořen a list kostivalu je dobrý na záněty a zlomeniny. Ale mladá léčitelka z bylin a lesních plodů míchala a vařila mnohem složitější a hlavně účinnější lektvary.

Brzy se mezi horníky ze Shnilého potoka rozkřiklo o umění tiché a nenápadné dívky. Chlapi ze šachty za ní začali chodit nejen s hnisavými boláky po hlubokých odřeninách, nejen s rozdrcenými prsty od mlátků a železek a dalšími následky nehod při namáhavé a nebezpečné práci v dole. A že těch zranění bylo. Johana dokázala pomoci i od dýchavičnosti, zánětů v očích, bolestí kloubů. A když nevěděla, co si počít, jak pomoci, odešla do hor. Les jí vždy napověděl. Tedy skoro vždy.

Mlynářovy dny jsou sečteny

Bylo jí šestnáct let, když se otec rozstonal. Zprvu jen častěji polehával, vymlouval se na těžkou dřinu a únavu. Johanka ale poznala, že před ní tají bolesti. A nemohla si nevšimnout krve na proužku plátna, které si dával před pusu, když se prudce rozkašlal. Záchvaty kašle byly čím dál častější a mlynář bledší a churavější. Pokoušela se ho léčit, ale marně. Marně procházela divoké hvozdy, marně pátrala po horských loukách. Rostliny k ní dál mluvíly, ale odpověď na otázku, jak pomoci tatínkovi, neřekly. Na sklonku léta poznala, že jeho dny jsou sečteny a žádný lektvar nepomůže. Mlynář už nevstával z postele, jak byl slabý. Občas se propadal do blouznivých horečnatých stavů, jindy se alespoň na chvílku jeho oči rozzářily do vědomí. To potom držel dceru za ruku a vzpomínal na krásné dny, kdy ještě žila její maminka. A Johanka mu podávala mučenku na hlubší spánek a jitrocel, který zklidňoval dráždivý a úporný kašel. A jablcečník na uvolnění křečí. Víc pro něj udělat nemohla. I Jakob Patzolt už věděl, že se brzy odebere za svou ženou. S mlýnem to šlo od deseti k pěti a tak nezbylo, než ho prodat. Brzy na to zemřel.

Odchod z rodné chalupy

Panu Ulrich, rychtář v Nové Vsi, který mlýn odkoupil, byl dobrý člověk. Nejen, že Johanku nevyhnal. Protože byla znalá řemesla a pracovi-

Jen málokdo věřil, že havíř Martin přežije. Johanka ho přesto vyrvala zubaté ze spárů.

tá, nabídl jí, aby v jeho nepřítomnosti živnost zpravovala a dál žila ve stavení, jako předtím. Ulrich měl velký dům na návsi a do malé tmavé světnice vedle mlýnice se mu stěhovat nechťelo. I když to byla nabídka upřímná a velkorysá, Johana odmítla. V rodné chalupě jí už nic nedrželo. Táhlo jí to do hor; potřebovala se vyplakat, potřebovala být sama. Doma a v bezpečí se cítila nahoře, v lesích. Pobalila jen to, co se vešlo do ranečku. Pan Ulrich slíbil, že si svoje věci a věci po tatínkovi bude moct kdykoliv vyzvednout, on že je zatím nechá uschované. Johanka vyrazila vstříc novému osudu. Zatím bez plánu, nazdařbůh, jen z pouhé potřeby odtud odejít. Nevěděla kam, na jak dlouho. Ale o svém rozhodnutí nepochybovala. Bolavá žalem, ale silnější, než předtím. Dospěla v ženu.

Tajemný hlas nebo přelud?

„Co je bolest? Jak chutná žal? Jakou barvu má smrt?“ Johana vyskočila. Rozhlížela se po prosluněné mýtině, ale nikoho neviděla. Asi se jí to zdálo. Zkusila zavolat. Nejdřív opatrně, skoro tiše. Pak hlasitěji, nakonec zakřičela: „Je tu někdo? Vylezte!“ Odpověděl jí jen vítr v korunách stromů. „Muselo se mi to zdát, určitě jsem usnula“, ubezpečovala se, ještě trochu vylekaná. Byla zvyklá, že k ní příroda hovoří. Ale nikdy to nebylo lidskou řečí. Žádná slova. Jen počity. Ale teď určitě slyšela hlas. Nebo ne? Ještě jednou se rozhlédla a znovu usedla do trávy. Na mýtině pobývala už druhý den od chvíle, co odešla z Nové Vsi. Rovnala si tady myšlenky, přemýšlela, kudy se její život bude ubírat dál. Nikdo jí tu nerušil, lomoz lidského světa byl na míle daleko. Klid a ticho. Pochopila, co je jejím osudem, už se rozhodla. Rázně vstala a bez zaváhání si to namířila rovnou do Shnilé Vody. Na podivný hlas zapomněla.

Nový domov mezi horníky

Nad šachtou v lese stála léta opuštěná bouda, ve které předtím havíři ukládali hornické náčiní. Tady nalezla svůj nový domov. Ve starém berghausu. Kovkopové ji měli rádi, mnohému z nich v minulosti pomohla. Nebylo jim proti mysli, že se chce usadit v blízkosti dolu. Přesto ji však zrazovali od jejího úmyslu. Nemůžepřeci zůstávat sama na tak opuštěném místě. Mladá žena si ale trvala na svém. Tak jí alespoň pomohli se v chatrči zařídit. Jeden opravil střechu, jiný stloukl postel, dokonce sehnali i slídu do okna, aby nemusela stále svítit loučí. Brzy se v berghausu začala cítit, jako doma. A znovu ošetřovala hornické zranění. Nejen ta na těle, ale i na duši.

Její srdce bylo otevřené a rozuměla těžkému údělu horníků. Nebezpečnou dřinu v dole střídala starost o rodinu, o nuzná políčka, která rodila víc kamení, než obilí. Jen málo radosti měli

chlapi, kteří den, co den, vyjma svátků a nedělí, slézali hluboko pod zem. Shrbeni v úzkých a mokřých štolách do úmoru vysekávali z tvrdé skály železnou rudu, ne příliš bohatou na kov. Jejich práce neznala konce. Nikdy nepoznali pocit dokonaného díla, nemohli si říct – tak, a je hotovo. Vždyť za dvanáctihodinovou šichtu dokázal havíř vyrubat do čela razby ne víc než palec horniny. V díle měli pokračovat jejich synové i vnuci. Jak dobře rozuměla tomu bezútěšnému životu. A dokázala pomoci i ve chvílích beznaděje. Ne dryáky, které míchala uzdravení těla, ale svou účastí, smíchem, povzbudivým slovem.

Čarodějnice Berghexa

Ne všichni ale vyhledávali pomoc u mlynářovy dcery. V té době se těžilo v okolí Nové Vsi na vícero důlních dílech. A přestože všechna patřila stejnému pánovi, Kryštofu z Gendorfu, panovaly mezi havíři z různých dolů sváry. A zvláště pak mezi chlapy ze Shnilé Vody a těmi z Gottes Hilf, tedy Pomoci Boží. Tam se těžilo stříbro. Snad měli pocit, že jsou něco víc, možná to byla jen lidská ješitnost a pýcha. V hospodě nikdy neseděli u jednoho stolu, také v kapli při nedělní mši a o svátcích sedávali zvlášť. A tato nesnášenlivost se brzy přenesla i na Johanu. Pro jedny ochránkyně, léčitelka a přítelkyně, pro druhé „čarodějnice Berghexa“. Tak ji někteří bývalí sousedé v Nové Vsi začali nenávistně přezdívat. Johana to ale nevěděla. Nebo nechťela vědět. Žila dál poklidně na samotě u Shnilé Vody, dolů měli lidi chodila jen zřídka. Dál se toulala po horách, dál čerpala sílu z přírody. Snad to tak bude napořád, doufala.

Zvon Kryštof utichl

V prosinci roku 1563 se ale do vsi těšila. Bylo svaté Barbory, patronky havířů. Toho rána zamířili všichni horníci ze širokého okolí na mši. Do nově zbudované kaple v Nové Vsi. Johana tu nádhru chtěla také vidět. Jen si dávala na čas. Nechtěla se tlačit v davu vesničanů, nechťela spatřit úskleby a poslouchat posměvačné řeči. Přicházela po hliněné cestě, mráz štípal do nosu, dívka si však vykračovala svižně a zvesela. Před kaplí bylo prázdnno, všichni byli uvnitř. Do vzdáleného okolí se rozeznával zvon Kryštof. Před otevřenými dveřmi sundala šátek z hlavy, ze kterého rázným pohybem setřásla vločky sněhu. Ještě jednou se zhluboka nadechla a překročila práh Božího domu.

V tu chvíli zvon Kryštof umkl. Chvilí se nikdo nepohnul. Pak ale jako na povel, se celé shromáždění obrátilo ke vstupním dveřím. V nastalém tichu, které se dalo krájet, všichni hleděli na siluetu divčí postavy, ozářené zezadu nízkým zimním sluncem. Nemohli vědět, že Hans Erban si vpředvečer svátku patronky tro-

Na kratičký okamžik se propojil svět lidí a lesních bytostí.

Johana z bylin a lesních plodů míchala a vařila složité a hlavně účinné lektvary.

chu víc přihnul a uprostřed vyzvánění ho zmohla únava. Provaz zvonu mu vyklouzl z rukou a on se jen bezmocně svezl podél stěny k zemi. Nemohli to vědět, ale i kdyby věděli... Těch pár vteřin ticha se zdálo nekonečných. Pak kdosi zvolal: „Čarodějnice!“. Stejně, jako předchozí ticho, byl i nastalý křik ohlušující. „To ona umlčela zvon! Čarodějka ho uhranula! Nás uhrane taky!“ Těch několik rozvázných hlasů havířů ze Shnilé Vody úplně zaniklo v nenávistném řevu. Postavy v šeru kaple se začaly výhružně zdvíhat. „Vyžeňte ji! Hoďte ji do šachty! Na hranici s ní!“

Setkání na prahu smrti

Johana Patzoltová na nic nečekala. Otočila se ve dveřích a dala se do běhu. Šátek jí vypadl z ruky, běžela jako o život. Běžela o život. Na nic nemyslela, byla jako v transu. Vedlo jí to tam, kde se cítila bezpečně. Nevnímala bolest do krve pořezaných nohou ani únavu. Utíkala, i když věděla, že už ji nikdo nesleduje. Stále dál a výš do kopců, do hor. Až padla vysílením do závěje sněhu. Nevěděla, jak dlouho leží, čas ztratil svůj význam. Začalo sněžit. Tající vločky konejšily rozpálenou tvář. Zvolna upadala do nicoty. Bolavé tělo přestalo existovat, jako by se vpijelo do země.

„Jak chutná křivda? Co to je závist?“ Poslední zbytky rozumu jí velely pohnout se. S obrovským úsilím přiměla ruce, aby se vzepřely proti zemi. Mrazivá bolest jí projela celým tělem. Ale byla zpátky. Seděla. „Láska je dobrá, nebo špatná? A touha? Kde se bere touha?“ Hlas Johanku uklidňoval, hledil její rány. Bála se procitnout úplně, aby ho nezaplašila. A hlas pokračoval: „Je to strach, co teď cítíš?“ „To nemůžu být přelud!“ vykřikla nahlas dívka a v tu chvíli otevřela oči.

Znám tě už od dětství

Krásná bytost, víla oděná v blankytně modrém závoji, stála u jejích nohou. Světlo, jako by jí procházelo. Hlavu měla mírně skloněnou na stranu. Vědoucí uhrančivé oči si Johanu se zájmem prohlížely. Neusmívala se, a přesto z její tváře vyzařoval mír a klid. „Znám tě?“, zeptala se Johanka. Neměla strach. Byla šťastná. Zнала odpověď. Zнала ji už dávno. Ale až nyní, ve chvíli, kdy byla jen krůček od smrti, se její mysl otevřela. A všechno dosud skryté vyplulo na povrch.

„Ano, znáš mě. Pamatuješ? Byla jsi malá holčička. Nikdy si nezabloudila, nebála ses vstoupit do hlubokých roklí. Prvně si slyšela potok. Vyprávěl ti, ze kterých pramenů vyvěrá jeho voda. Pak si vyrostla. Rozumělaš lišce, káně ti vyprávělo o nedozríných výškách. Rostliny ti prozradily svoji moc a sílu“, víla se odmlčela. Sníh kolem Johany roztál. Krev se jí vrátila do promrzlých rukou a nohou, bledé tváře zrůžověly. Nepohnula ústy, a přesto věděla, že jí bytost rozumí: „Už vím. Znám tě od dětství. To ty si ke mně mluvila skrz stromy, ptáky, vodu. Proč já? Proč tě neslyší nikdo jiný? Kdo jsi?“

Rozloučit se přišli všichni

„Johanko. Máš dar. Nejsi zaslepená. Stejně jako oči, máš otevřenou duši. To má málo z vás, lidí. Nevybírala jsem si tě. Ty sama dokážeš rozumět tomu, co jiní nevidí. Kdo jsem já, na tom nezáleží. Jsem tu už od nepaměti. Znám veškerá tajemství přírody, jen vy lidé jste pro mě záhadní. Naučila jsem tě mnohému, nauč mě rozumět vám,“ víla natáhla průsvitnou ruku směrem k Johaně. Dívka vstala. Stály proti sobě, tváří v tvář. Na malý, sotva postřehnutelný okamžik, se jejich myšlenky zcela propojily. Na kratičkou chvíli se spojily dva zcela odlišné světy. Ten věčný, nesmrtelný a ten lidský, konečný, ale živý. „Máš dar. Nezříkej se ho pro lidskou zlobu. Mezi svými najdeš i ty dobré. Vracej se sem, vyprávěj mi o lásce a zlobě, o závidi a naději. Ale žij mezi svými. Máš dar a patříš tam dolů, mezi lidi. Ale vracej se. Mám tě ráda. Už vím, co to znamená.“ To byla slova, na která myslela celý svůj dlouhý a krásný život. Život mezi lidmi, které měla ráda stejně, jako les a hory. Její krásčitá tvář se i po smrti usmívala a budila stejnou úctu a respekt, jako za života. Johana Patzoltová se usmívala se na všechny, kteří se s ní přišli rozloučit. Vrátka malé kapličky vrzla. Do šera vstoupil tučet havířů z Nové Vsi. Rozloučit se přišli všichni. ●

Vysvětlivky k příběhu

FORST

Dnešní vesnice Fořt. Německy „les“. V roce 1563 byla v majetku protestantského pána, Zdeňka z Valdštejna. První písemná zmínka je z roku 1476.

NOVÁ VES

Původní název dnešního městečka Černý Důl. Nová Ves je písemně doložena již v roce 1489. Hornickou osadu na město povýšila v roce 1564 majitelka vrchlabského panství Eustachie z Gendorfu.

STŘÍBRNÝ POTOK

Původní název horské bystřiny Čistá. Nové jméno dostala až v roce 1970.

VANTROKY

Dřevěná koryta, která slouží jako přívod vody k mlýnskému kolu.

MLÝNSKÝ KÁMEN

Také se mu říká žernov. Je součást mlýnů na mletí mouky. Kruhové kameny jsou vždy dva na sobě. Hornímu je běhoun. Při mletí se otáčel nad spodním, kterému se říkalo spodek nebo ležák.

ZDENĚK Z VALDŠTEJNA

Získal Hostinné a také Fořt v roce 1521 a prosadil zde protestantismus.

BERGHAUS

Název někdejší hornické boudy, ve které měli havíři zázemí, skladovali zde náčiní.

KAPLE v Nové Vsi

Byla založena roku 1556. V roce 1607 rozšířena na kostel. Poslední úpravy a zvětšení v roce 1830 do současně podoby. Dnes nejvýznamnější památka a dominanta Černého Dolu – kostel sv. Michaela Archanděla.

Hornické názvosloví

MLÁTEK A ŽELÍZKO

Mlátek tvořilo menší kladívko s otvorem, které bylo nasazeno na násadu z pevného dřeva. Mlátek se používal k zarážení (zatlukání) železka do horniny. Želízko je podobný nástroj s jednou stranou ostrou. Oba patřily k základnímu vybavení středověkého horníka.

STOUPA, STOUPOVNA

Zařízení, většinou poháněné vodou, které sloužilo roztloukání a drcení vytěžené horniny.

RUMPÁLOVÁ JÁMA

Šachta, kterou pomocí rumpálu dostávali horníci vytěžený materiál na povrch. Rumpál je jednoduché strojní zařízení, které usnadňuje zvedání nebo spouštění břemen. Je to vlastně ruční naviják. Rumpál pracuje na principu jednoduchého stroje – kola na hřídeli. Díky rozdílu délký hnací kliky, kterou se ručně rumpál otáčel a průměrem bubnu, na který se navíjelo lano, bylo možné vytahovat i velmi těžká břemena.

MAGNETIT

Krychlový nerost (oxid železnato-železitý). Český název je magnetovec. Tato ruda železa je nejstarší známou látkou s magnetickými vlastnostmi. V přírodě tvoří černé kovové lesklé krystalky.

ARSENOPYRIT

Je sulfid železa a arsenu. Starší český název je kyz arzénový. Obsahuje železo, arsen, síru, ale také příměsi zlata a dalších kovů. Tvoří ploché tabulkovité či sloupcovité krystaly. Při rozpouštění v kyselině dusičné uvolňuje síru, při pražení vydává typický zápach po česneku.

HAMRY A PEC – DÝMAČKA (z trochu jiného soudku)

Hamr (z německého Hammer kladivo) je ocelářská a kovářská dílna, která je vybavena kovacím strojem poháněným vodním kolem. Název se používal jak pro budovu, tak i pro hlavní stroj. Tento mechanismus výrazně ulehčoval namáhavou kovářskou práci a proti ručnímu kování umožňoval zpracovat i větší kusy železa. Kování na hamru bylo dříve jediným možným způsobem, jak získat kujnou ocel z polotovaru vznikajícího v dýmačce. Tedy jednoduché redukční peci používané před vynálezem vysoké pece.

**ZLATÁ JÁMA V SUCHOVRŠÍČICH
BEZ ZLATA**

„Legendy vyprávějí, že zde jistý Petr Sauchen začal dobývat zlato již v roce 1056, a také že Zlatý důl hojně a pak 200 roků s výhodou čerpal byl.“ To je však jen legenda. V oblasti Suchovršic jsou prokázané hned tři místa dolování. Nešlo však o zlato.

Stříbrný důl: štol a je dlouhá 19 m a končí v komoře, kde byl umístěn rumpál nad 16 hlubokou šachticí. Dílo má profil 70 x 110 cm a na jeho stěnách jsou stopy od havířských železek. Také pozůstatky krátkých vývrtů z druhé poloviny 17. století, kdy se již v hornictví používal střílný prach. Po celé délce štol jsou viditelné výdutě po vylámané rudě. V horninách stříbrného dolu jsou doloženy stříbronosné minerály. Do nitra Stříbrného dolu lze občas nahlédnout.

Měděný důl: vznikl nejspíš už ve 12. či 13. století. To zde byla pouze 25 m hluboká rumpálová jáma sv. Antonína Paduánského. V 17. století důl horníci rozšířili o další šachtici, tzv. Picco-

lominskou, hlubokou cca 30 m. Roku 1834 bylo dílo podfáráno dědičnou štolou sv. Matouše, která krátkodobě sloužila k odvodnění a odtěžení dobývek. Dnes je Měděný důl zcela zavalen a jeho existenci dokládají mohutné propadliny nad jeho štolou a nad rozsáhlými dobývkami.

Manganový důl: jeho tradovaný název je Mangan Schacht nebo také Braunstein Schacht – Burelová jáma. Z něho je odvozen i lidový název – Burelka. Mělká jáma vznikla nejspíš ve 12. až 14. století pro potřebu středověkých hrnčírů města Trutnova, kteří zde těžili drobné pecky pyrolutinu které používali na barvení keramiky.

V archivu náchodského zámku je několik zajímavých poznámek z druhé poloviny 17. sto-

letí. Například, že „dolování pokračuje dobře“ a také, že „havíři jsou pilní a jakmile pominou mrazy, výsledky dále stoupnou“. Poslední dochovaná zpráva s datem 8. prosince 1654 však hovoří o něčem jiném: „Zatím bylo vytěženo 80 liber mědi a 5 lotů pravého stříbra. Protože je v rudě mnoho vitriolu, lze opět očekávat další zvýšení...“. Je to hodně, nebo málo? Když údaj převedeme do srozumitelných hodnot, z tohoto množství mědi lze odlít krychli o hraně 16,65 cm a z 5 lotů stříbra si mohli nechat pro zámeckou kancelář jenom malé těžítko ve tvaru krychle o hraně dlouhé 2 cm.

STŘELNÝ PRACH V HORNICTVÍ

Do doby využívání střílného prachu v hornictví měli havíři k dispozici jen mlátek a železko. A své ruce. V tvrdé hornině dokázali prorazit nejvíc 5 centimetrů stoly denně. To se v Krkonoších změnilo na počátku 18. století.

Diry pro nálož střílného prachu se vrtaly ručně. Častěji se používaly dlátové (tedy „placaté“) vrtáky. Drť je jemnější, lépe se vyškrabuje a vrták se tak často ve vývrtu „nekousnul“, jako tomu bylo u korunkových vrtáků. A vrtá, i když je otupen. V dole Kovárna (Obří Důl) se našly vrtáky nejvýš 40 cm dlouhé, ale diry dlouhé jsou až 42 cm. Horníci tedy museli mít vrtáky dvojích délek. Kratším si udělali první část diry a delším vrtákem ji dovrtali na požadovanou délku. Dlouhé vrtáky obsluhovali dva muži. Jeden ho držel a otáčel jím, aby díra byla kulatá. Druhý do vrtáku bušil palicí nebo kladivem. Ovšem nesměl toho prvního trefit do ruky.

Za směnu, která trvala až 12 hodin, dokázal horník v tvrdých horninách vyvrtat jen dva až tři vývrtů do délky 40 cm. Průměr vývrtů byl kolem 22 mm. Horníci pověření vrtáním se moc nezdržovali s vlastnostmi horniny. Vývrtů hnali i přes velmi tvrdé křemenné pecky, byť pár centimetrů vedle byla mnohem měkčí hornina.

Do vyvrtané diry se vkládaly patrony z voskovaného papíru dlouhé až 170 mm. Byly plněné střílným prachem. Do zbylého otvoru nevyplněného střílným prachem se vložila střelice jehla a otvor se utěsnil jílovou ucpávkou. Po vytáhnutí měděné střelice jehly (měď na rozdíl od železa nezpůsobovala jiskření) se do otvoru v jílu vložil „palník“. Palníkem bylo obyčejné obilné stéblo, rákos nebo i vydlabaný proutek lísky vyplněný mokřým a následně vysušeným střílným prachem. K palníku se natáhla zápalná šňůra, smotaná z bavlny a napuštěná sirou.

Množství materiálu, vytrženého ze skály explozí, bylo různé. V komoře, kde mohl střílný

prach ve vývrtu vybuchnout do volného prostoru, mohl být výlom přes půl metru kubického. Na čelbě chodeb byl záběr jen 0,025 m³. Rozrušená skála se musela často dále rozvolnit pomocí železka na mlátku nebo různých sochorů a palic. Záleželo vždy na šikovnosti střelmistra.

**DOLNÍ MALÁ ÚPA
– ZÁHADA LVÍHO DOLU**

Místa, kde se v Krkonoších v nadmořské výšce nad tisíc metrů kutalo, není mnoho. Svou polohou kolem 1 130 m n. m. do této skupiny patří též důl v údolí Jeleního potoka, jehož existence, smysl a funkce je však spojena s mnoha otázkami.

Byla zde objevena stará, ručně ražená štol a, odhadem přes třicet metrů dlouhá, jejíž dno se nalézá skoro v úrovni Jeleního potoka. Z ní byly vyraženy ještě dvě šikmé třímetrové spojnice, které štolu propojovaly s nižším štolovým patrem a dále patrně i s dalším vytěženým prostorem. Rozsah těchto hlubších dobývek je zřejmé jen nepatrný. V těsné blízkosti ústí uvedené štol y jsou dosud zachovány zbytky kamenných základů starého domku, pravděpodobně místa, kde se rudy zpracovávaly. K pozůstatkům dolování patří také nedaleká halda o rozměrech zhruba 15 x 15 x 3 metry.

Malá zmínka o zdejším báňském podnikání existuje, a to dokonce s vylíčením velmi dramatických událostí osudu starého tajemného dolu. V letech 1820–1831 zde těžili bratři Lahmerové. Po údajných počátečních úspěších s dobýváním i zpracováním údajně arzenové rudy došlo však k zatopení dolu při vyšším stavu vody a snad i sesuvu, který dílo obou bratrů zničil. Jeden z nich při tom zahynul, druhý pod tíhou všech událostí, včetně ztráty majetku, spáchal sebevraždu.

Záhadné je, proč se vůbec kdo v tomto dříve odlehklém koutě Krkonoš pokoušel tyto údajně arzenové rudy těžit. Byli bratři Lahmerové vůbec prvními, kdo začali na této lokalitě u Jeleního potoka kutat? Proč se upnuli staří prospekto-

ři na tento vcelku nepatrný výskyt arzenu, když na jiných a lépe přístupných místech, jako jsou Obří důl, Svatý Petr či Žacléřské Boudy, byla ložiska mnohem bohatší? Zdejší nadmořská výška a dlouhé trvání sněhové pokrývky, stejně jako přívaly vod při jarním tání musely působit značné potíže. Přitom pozůstatky po starém dolování svědčí o delší a cílevědomé práci.

Byla tedy předmětem zájmu a tolikaletého úsilí obou nešťastných Lahmerů opravdu jen arzenová ruda? Nemohlo to být mnohem lukrativnější zlato, které bývá často spjato s arzenopyritem a jež se mohlo ve zdejší prokutávané rudní žíle vzácně vyskytovat? Žíla, která byla sledována v Jelením potoce, totiž zlatonosné žíly značně připomíná. Staří zkušeni prospektoři bezesporu znali ono poněkud magické spojení zlata a arzenopyritu, znali ho však i bratři Lahmerové? Navzdory se však budeme asi muset spokojit s tím, že tento záhadný krkonošský důl si ponechá, jako mnohá další místa, svá tajemství.

KRKONOŠE NEBYLY NEVÝZNAMNÉ

V souvislosti s první těžbou v Krkonoších se hovoří především o Vlaších, jako o prospektorech. Jenže oni byli spíše potulnými horníky a jejich jména jsou většinou německá. Spekuluje me o Keltech a Slovanech, ale ze středověku a starších dob nevíme v podstatě nic. Nacházíme sice v horách obrovské množství pozůstatků důlní činnosti, ale pádné důkazy o tom kdo, a především co a v jakém množství těžil, nejsou. O raných krkonošských kovkopech nemáme v podstatě žádné informace. Soudí se, že hledali především zlato a drahokamy. Ale ani to není zdaleka pravda. I jiné kovy musely být předmětem jejich zájmu.

Ve Svobodě nad Úpou jsou popisované prastaré hamry na železo. Kde přesně stály a jakou rudu vlastně zpracovávaly, nevíme. Horniny v okolí Svobody sice obsahují malé procento sirníků železa, ale za ložiskové nahromadění to považovat nelze. Všechny staré práce však musely mít pro těžáře ekonomický smysl, jinak by tu netěžili, přestože kutání bylo obvykle krátkodobé.

Ani ložiska zlata pod Rýchorami a v Černém Dole neposkytla takové výnosy, aby to obohatilo královskou pokladnu. A přesto panovníci udělili Svobodě i Černému Dolu horní práva. Snad panovník, prospektoři i těžaři věřili, že ložiska drahých kovů budou větší a výnosnější, než byla skutečnost? Zdá se, že Krkonošské dolování mělo jen regionální význam. Přesto jsou v našich horách dvě místa, která se co do významu vymykají.

Ložisko magnetitu u Herlíkovic

Vrchlabské panství patřilo v 16. a 17. století k našim nejvýznamnějším železářským oblastem. V provozu zde bylo několik pecí – dýmaček na zpracování železa. Surové železo bylo zpracovávané ve vláských hamrech na kosy, srpy i dráty, které v té době představovaly náročný výrobek. Železářské produkty směřovaly převážně do Německa a odsud dál do Evropy. O prvních pecích mnoho nevíme, ale v roce 1624 jsou doloženy dvě dřevouhelné pece v Dolním Dvoře. V 17. století patřily vrchlabské pece k nejspělejší v Evropě, vyráběly se zde i muškety pro armádu Albrechta z Valdštejna. Surovinovým zdrojem byla vysoce kvalitní, až sedmdesátiprocentní ruda železa – magnetit z Herlíkovic .

Ložisko arsenopyritu v Obřím dole.

Důl Kovárna v Obřím Dole je známé především těžbou arzenových a měděných rud. První zmínky o hornické činnosti pocházejí ze 16. století. Víme o huti v Bukovém údolí v Peci pod Sněžkou, kde se ruda zpracovávala, ale časový údaj chybí. Dokážeme však na mapách identifikovat, kde stály provozní budovy, obytná část, měděná a arzenová pec, stoupovna a úřednický domek, který se jediný z celého komplexu čas-

tečně dochoval. Huť stála napříč údolím v místě, kde se dnes nalézá na navázce asfalt parkoviště.

Na začátku 19. století, kdy se stal jedním z hlavních majitelů Gustav Heinrich Ruffer, význam díla prudce stoupl. Pod jeho vedením huť vyprodukovala v letech 1830–53 zhruba 39 tun surové mědi a v letech 1828–68 okolo 1 250 tun arzeniku. Podstatnější je však porovnání s celkovou produkcí surové mědi a arzeniku pro Čechy v rámci rakouského císařství. V tomto období měla „Reisenhainská důlní a hutní společnost“ monopolní postavení. A důl se současným názvem Kovárna byl pro společnost nejvýznamnější. ●

Celoroční hra o dolování v Krkonoších otevírá druhou část

Hra „Co vydaly hlubiny země“ už vydala první poklady. A je tu její další část.

Už přes dvě stovky malých i velkých hráčů vyrazilo na první procházku do Sklenářovic. A účastníci se tak stali majiteli čtyř mincí s Rýbrcoulem. Co je však podstatné, dozvěděli se mnohé o historii těžby zlata v této lokalitě.

A jak jsme slíbili, je tu další část hry a s ní další výhra. Tentokrát se místo poznání váže k druhému příběhu a na mincích, které získáte, bude víla.

Pro ty, kteří se o hře dozvěděli až nyní, a mají zájem se zúčastnit, je zde několik základních informací. Mnohem více se dozvíte z novin Stopy z mlhy – číslo 1, nebo na Výdejních místech, nebo na našich stránkách www.rybrcoul.com.

PŘIHLAŠOVACÍ A VÝDEJNÍ MÍSTA ODPOVĚDNÍKŮ, MINCÍ, NOVIN:

Informační a turistické centrum Trutnov	Krkonošovo náměstí, Trutnov
Areál Mladé Buky, pokladna bobová dráha	Kalná Voda 7, Mladé Buky
Rekreační areál Dolce	recepce, Občanov 37, Trutnov
Turistické informační centrum Žacléř	Rýchorské náměstí 10, Žacléř
Grand Luxury Hotel Trutnov	recepce, Krkonošovo nám. 118, Trutnov
Penzion Family	Nový Svět 91, Svoboda nad Úpou
Eben-kování, s. r. o.	prodejna, Říční ulice 992, Trutnov

Startovné: **150 Kč** na každý díl hry

Lesní víla – bytost, která nikdy nebyla tím, za co ji považujeme

Vědecká sekce spolku Rýbrcoul odhaluje skutečnou podstatu a původ víly.

Co si představíme, když se řekne víla? Spoře oděná, půvabná, téměř průsvitná dívka. Dlouhé vlasy zdobí věneček z lučního kvítí. Tajemná nesmrtelná bytost. Víly tančí na lukách za úplňku, či za ranní rosy. Bosé nohy se sotva dotýkají země, spíš plují nad stébly trávy. Lidé je těžko zahlédnou, obývají totiž končiny, kam nedosáhne ruch člověčího bytí. Když už někdo do ztracených a skrytých míst zabloudí, víly se rozplynou v mlze. A stane-li se přece, že dojde k setkání, nekončívá pro člověka dobře. Buď ho dívky utančí k smrti, nebo zavedou na kraj propasti, kam se nebožák zřítí. Žijí vždy ve větším společenství. Osamocená víla je vlastně psanec. Její družky ji odvrhly pro neodpuštělný prohrěšek. Třeba proto, že se zamilovala do člověka. Taková víla je na nejlepší cestě, aby se z ní stala jezinka. To pak pozbyde nesmrtelnosti.

Tak známe víly z pohádek, z vyprávění, z příběhů. A skutečně, kdo z vás se s vílou setkal, mohl nabyt dojmu, že toto je jejich podstata. Člověk však vidí jen to, co si přeje vidět. Nic nemůže být vzdálenějšího pravdě. Ta není zdaleka tak poetická, i když možná mnohem tajemnější. Kdo si chce zachovat dětskou iluzi o vlách, neměl by číst dál. Kdo však touží po pravdě, byť šokující, tomu jsou další řádky určeny.

POZOR – Text není vhodný pro snílky a romantiky.

Stručný výlet do fyziky

Možná nudné, ale důležité údaje pro pochopení existence víl

Víly jsou nejstaršími „živými myslícími bytostmi“ na Zemi. Stvořili si je ke své potěše pradávni bohové. Už v době, kdy se kdesi v Africe pokoušel postavit na zadní končetiny první člověk. Není přesně jasné, kteří bohové konkrétně to byli. Jistě ale ne náš Bůh.

Při stvoření víl postupovali dávní bohové originálním způsobem. Jak bylo výše řečeno, měly sloužit k potěše. Jistě ne těla. Nad to byli bozi, až na některé politovánímhodné výjimky, povznesení. Víly měly sloužit k radosti ze sdílení pocitů, emocí. A tak nepoužili ke svému dílu „základní“ stavební materiál, tedy atomy, ale sáhli po čis-

té energii. Stavba těla na kvantové úrovni měla hned několik výhod. Asi není třeba zmiňovat, že přenášení informací na této rovině se děje bez ohledu na běžné fyzikální zákony. Tedy především okamžitě, kamkoli a v jakémkoli množství a kvalitě. Kvalitou je třeba rozumět možnost přenášení naprosto abstraktních myšlenek. To bylo najednou mezi nebem a zemí keců! Tolik k té potěše. A další nespornou výhodou „kvantového“ těla je jeho bezporuchovost a neomezená životnost. Bez potřeby energeticky ho zásobovat!

Nemluví

Jakákoliv myšlenka, třebas i pitomá, je okamžitě sdílena ostatními vílami. Kdysi i božskými stvořiteli, ale kde už ti jsou.... Bůh ví.

Myslí

Ale jinak, než my, „atomoví primitivové“. Vnímají emoce a zdaleka ne jen lidské. Cítí bolest kamene, úzkost potoka, radost ropuchy, lásku člověka. A vůbec ne tak povrchně, jako lidé. Co je pro nás slovo, nebo spíš nepopsatelný prožitek, je pro víly barevný 3D obraz, chorál zvuků. To je v lese nějakého štěbetání, když dá ztepilá borovice kopačky mladému, nadějnému, ale žárlivému smrku. Víly jsou tak trochu drby.

Jsou individuality

Bez ohledu na společné prožitky, je každá víla osobitou bytostí. Na tom konec konců není nic divného. I my máme stejné chemické složení, šedou kůru stejně šedou, informace pěkně po lopatě pro všechny stejné a hle, po každých volbách s údivem zjistíme, s kolika pitomci chodíme do hospody. V horším případě spíme.

Nejí, nespí

Avšak ne zcela. Ohledně potravy je to jednoduché. Nepotřebují doplňovat energii. Ale jakýsi druh odpočinku, zvlášť po dni, kdy musíte zdrbnout jelena v říji, je potřeba. Není to spánek v pravém slova smyslu, ale jako my dokážeme utlumit činnost mozku v nočních hodinách, případně kdykoliv po nevázané konzumaci alkoholu, umí si i víly dát pauzu. Někdy na pár sekund, jindy na celá století. Čas pro ně nehraje roli, když jsou nesmrtelné.

Jsou hmotné

Nutně být nemusí. Jak každý ví, kvantové částice se mohou projevovat i jako energie,

i jako hmota. Nebo tak i tak současně. Takže si víly samy určují, zda do stromu narazí, nebo jím projdou. Ale procházení nemají moc rády. Předně to není nic příjemného, tu a tam se ve

vás zachytí nějaký volný atom a to máte pak týden hlavu, jako střep. Ale hlavně. Proč přicházet o rozkoš z dotyku.

Nejsou bezpohlavní

Při jejich stvoření nebylo třeba určovat pohlaví. Ale! Ono je to tak, že i když s někým potřebujete „jenom pokecat“, je vždycky příjemnější, když je to pěkná ženská. Alespoň v případě, že sedíte v naprosto ganderově nevyváženém nebi, plném testosteronem nabašených nadsamců. Takže víly jsou ženy. Sice ne po stránce sexuální, ale mentalitou a vizází ano. (I když! viz. níže)

Nejsou oblečené

Proč oblékat něco, co se nedá zahrát ani zchladit, co nepotřebuje nic skrývat a nikdy nevidělo titulní stránku Elle. To, co my vnímáme jako průsvitné vlající šaty je součást jejich elektronového těla. To je dalším důkazem pradávného stvoření víl. Bohové totiž Elle určitě taky nikdy neviděli. Nebo byli zcela bez vkusu.

Žijí v lese

Konkrétně v hodně hlubokém lese. Pokud možno z dosahu lidí. Proč, když se mohou pohybovat prostorem i časem, když mohou být zcela nehmotné a když je nic neohrožuje? Logická otázka a ještě logičtější odpověď. Představte si, že vnímáte všechny, ale úplně všech-

ny emoce, které se ve vašem okolí nacházejí. Je prima prožít s balvanem bolestný odchod jeho sotva odrostlého kamínku z rodné skály rovnou dolů, do řeky. Dokážete se s radostí vžít do pocitů právě rozkrupnutého cvrčka v zobáku tuhyky. A současně soucítit s tím tuhyčkem, kterému část cvrčka slastně vklouzla do bříška, ale zadní noha zůstala v krku a příšerně škrábe. Ale postavte se vedle jediného člověka! Tolik protichůdných emocí najednou nepoberete, i kdybyste byli z antihmoty. A to vy, jako víla, nejste. A ve městě nežije jen jeden člověk. Takže. Mohou žít kdekoliv. Ale nejraději se pohybují v hlubokém lese. Kvůli mentální hygieně.

Netančí

Neznají hudbu, výtvarné, ani pohybové umění. I kdyby znali. Zkoušeli jste někdy tančit v lese? V první zóně Národního parku? Co my vnímáme, jako tanec, je jejich přirozený a nepohodlnější „postoj“, když chtějí poklábosit. Kruhový rytmický pohyb umožňuje nejčistší přenos myšlenek. Až budete třetí den bez dechu sledovat „tančící“ víly, tak to se jen holky zakecaly.

Vnímáme je, můžeme s nimi i „mluvit“

Ne každý, a ne vždy. Rodilý horal, vášnivá milovnice přírody, či zbloudilý městský senzibil dokáží nejen vysílat své pocity. Umi je také, být hodně zjednodušeně, přijímat. A tak při náhodném setkání probíhá mezi člověkem a vílami přenos myšlenek. U některých zvlášť citlivých jedinců může dojít i k dialogu. Ovšem, že ne ve smyslu: „Tebe už jsem někde viděl, nechodíš na diskotéku?“. Je to vzájemné porozumění, a být na prchavý okamžik, těm, co ho zažili, doslova změnit celý život. To, co do té chvíle považovali za důležité, úspěch, moc, peníze, ego, se pro ně stává nicotným. A najednou je pro ně podstatný každý nádech, každé nové ráno. Jedno, zda prsluněné, nebo deštivé. Každý pohled na oblohu.

Víly dokáží vidět i děti. Jen jim nerozumí. A vnímají je i lidé pod vlivem návykových látek. Až vám bude kámoš, který se s vámi před týdnem ve tři ráno, po osmi pivech na „Pomezkách“ loučil slovy: „Já jdu, platím. Beru to zkratkou přes les, protože to tady znám.“ vyprávět, že v lese hodinu čučel na osm skoro nahatejch holek, věřte mu. Víly potkal, ale ony o něm neměly ani páru. A tak nerušeně kecaly. A proč o něm nevěděly? V tu chvíli, co se opíral o smrček, byl jeho emocionální náboj asi takový, jako má prošlápnutá PET lahev. Nic. To on byl „neviditelný“.

Vnímají nás

Běžně nás víly ignorují. Mohli bychom pro ně být zdrojem pocitů a emocí. Ale co je moc, to je příliš. Jsme pro ně spíš něco, jako „světelné znečištění“, když chceme pozorovat hvězdy. Když už navážou s člověkem kontakt, nehodnotí jeho city záporně, či kladně. Jsou to informace a může být zajímavé se jimi obohatit.

Ovšem ve zcela vzácných, avšak doložených případech se to stalo. Ano, víla se milovala s člověkem. Především s mužem. Je to takto. Když se horské paseky na jaře zazelenají, čas od času se najde mladá milenecká dvojice, která ve skrytu přírody... však víte. A pro tak emočně citlivé bytosti, jakými jsou víly, je tento okamžik nepopsatelného štěstí něco jako výbuch supernovy. Na zmatek, který to v jejich mysli vyvolá, každá reaguje jinak. Většina se tento zážitek snaží vytěsnit, několik odvážnějších vede o něm nekončné debaty (pozorovány byly čtyři víly, které na jednom místě nepřetržitě „tančily“ osmnáct let) a ty nejodvážnější si řekly: „Proč ne já?“

Jakoby zevnitř rozcupovaná těla několika mladenců, nalezená v lesích během dvou minulých století, dokazují, že láska nezná hranice. A když, tak jen fyzikální. Tak blízké setkání volných protonů a v atomech vázaných neutronů je vlastně jaderná fúze za studena. Kluky to ani nebolelo.

Mají potomky

Snad na základě jejich božského původu, možná v souladu s teorií relativity a nebo jenom proto, že když příroda neví, kudy dál, vymyslí nějakou nepochopitelnou blbost. Ale je to tak. Z onoho mála sblížení víly a člověka zůstaly následky. V podobě jiných lesních bytostí – Mnišek.

A konečně: znají se s Rýbrcoulem!

Byly tu dávno před ním. Ale přesto ho respektují, jako autoritu. Je mezi nimi určité pouto společného osudu. Byli stvoření týmiž bohy a za podobným účelem. Bohům se prostě něco nechtělo, nebo naopak chtělo a tak si jen tak mýrnynx týrnynx vytvořili bytosti. A pak zmizeli a nechali je svému osudu. A teď si s tím pocitem žijte. To je jako když skončíte v děčáku. Máma nikdy nebyla, táta šel za lepším.

Takže společný osud a navíc ten Rýbrcoul je kus chlapa, věkově by to tak na tátu odpovídalo, nějaké ty kouzelné triky taky umí, lidi drží na uzdě. A tak ho vnímají víc jako otce, než vládce. Proč ne. Až, když začal blbnout s tím ďáblem, vztahy ochladly. Ale něco tam je pořád. Snad se dal dohromady. Víly se na něj těší. ●